

สำนึกตน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อันนี้เป็นคำถามสดเนาะ คำถามสดๆ เลย กราบนมัสการเนาะ คำถามนี้เป็นความรู้สึกนะ นี่มันเป็นความรู้สึกของคน แล้วมันจะแบบว่าพยายามรักษาความรู้สึกให้ดีๆ แล้วจะก้าวเดินไปอย่างไร

ถาม : หลังจากที่พบพระอาจารย์ ได้ฟังธรรมมาเรื่อยๆ โยมนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นมานานแล้วมาคิดทบทวนพิจารณา แล้วเกิดความเข้าใจว่า การปฏิบัติธรรมเพื่อพ้นทุกข์นั้นเราสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ไม่ว่าเราจะทำงานหาเลี้ยงชีพอยู่ที่ใดก็ตาม แต่เราต้องมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ มีสถานที่ที่เป็นสัปปายะในการปฏิบัติธรรม

เรื่องที่น่ามาทบทวนนั้นเป็นที่สงสัยคิดค้างอยู่ในใจเป็นเวลานานแล้วมีดังนี้ เมื่อปี ๔๑-๔๓ โยมต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะข้าราชการ นักการเมือง ประชาชนคนธรรมดา ได้พบเห็นเรื่องดี ไม่ดี ทุกข์ สุข ของบุคคลเหล่านี้ แล้วได้นำเรื่องราวของเขามาเป็นตัวสอนเราเองเสมอ สำหรับตัวเองเป็นคนโสดอยู่คนเดียว มีที่พักเป็นคอนโดอยู่บนชั้น ๕ อากาศดี มองเห็นทิวทัศน์รอบ เที่ยบสงบ สามารถนั่งทำงานหรือนั่งภาวนากำหนดลมหายใจเข้า-ออกได้เสมอ เวลาที่ต้องเดินทางก็จะนั่งเียบอยู่คนเดียวในรถเสมอ การดำเนินชีวิตจะพบทั้งทุกข์ สุข สิ่งที่ดีและไม่ดีเหมือนคนทั่วไป แต่เป็นคนที่ย่างสังเกต และมักคิดทบทวนเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านมาในแต่ละวันพบว่า

๑. เวลาผ่านไป ความสุข-ทุกข์ก็เปลี่ยนไป ไม่เคยมีเรื่องใดที่คงที่ หากเรายึดติดความทุกข์-สุขนั้น เราจะเกิดความทุกข์ทวิอาจเป็นบ้า

๒. ทุกข์เพราะเราอยากมีความสุข สุขเกิดจากความสมหวังในอะไร ได้ตำแหน่งหน้าที่การงาน ได้งานทำ ได้อ่านฉบับกับบัญชาคน ได้ทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ ได้เอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องให้มีอาหารเลี้ยงชีวิตอื่นๆ

๓. เราเริ่มต้นที่ความอยากมีความสุขเราก็ยึดติด ถ้าเราไม่มีความอยากมี ความอยากเป็นก็ไม่ทุกข์ หรือถ้าเราอยากมี อยากเป็น ก็เลือกมีและเป็นสิ่งที่ดี ๆ

๔. ความทุกข์ สุขที่เราต้องพบเสมอ แล้วมันก็ผ่านไป คนฉลาดยอมไม่ยึดติด ตายเมื่อใดต่างคนต่างไป

๕. ชีวิตจริงก็ต้องเดินทางจากที่หนึ่งไปที่หนึ่ง เกิดการพลัดพรากตลอดเวลา ทั้งๆที่ยังมีชีวิตอยู่ คุณได้เพียงตัวรู้เท่านั้นคือขณะที่ตัวเองนอน พอหลับตาลงรู้สึกทุกอย่างสงบนิ่ง ไม่ไหวตัว รู้ว่าไม่มีร่างกาย รู้ว่าไม่ได้นอนหลับ แต่เห็นแสงสว่างไปหมด มีสิ่งหนึ่งแวบออกมา มีสิ่งหนึ่งดับแสงแวบนั้นเร็วมาก เกิดถึ้นานเท่าใดก็ไม่รู้ รู้แต่ว่าไม่ได้นอนหลับทั้งคืน กลางวันทำงานปกติ ร่างกายไม่อ่อนเพลีย แข็งแรง มองไปทางใดก็สว่างไสวไปหมด เป็นอย่างนี้อยู่หลายวันหลายคืน เกิดความคิดว่าถ้าเราไม่ได้นอนหลับเป็นเวลาหลายคืนอย่างนี้ร่างกายจะแย่ อาจตายได้ ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ไปหายานอนหลับมากิน หายาหยุดตามาใส่ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้หายไปหมดสิ้น

คำถาม

๑. เหตุการณ์ประหลาดที่เกิดขึ้นคือผลจากการที่โยมพิจารณาธรรมอยู่เสมอ เราจะเรียกว่าใช้ปัญญาอบรมสมาธิใช่ไหมคะ?

๒. หลังเกิดเหตุการณ์ประหลาดหายไป ต่อมาโยมได้ติดเชื้อโรค หมอรักษา ผิดพลาด รักษาไปแบบคนไข้ธรรมดา สลบไม่รู้เรื่องอยู่ ๑ คืน กว่าหมอจะรักษาถูกก็แทบตาย หลังจากหาย สติสัมปชัญญะก็เบลอ แบบทำงานไม่ได้อยู่เป็นปี แต่ก็ฝืนทนและพยายามภาวนา และคิดถึงความปลอดภัยที่เคยพบเสมอว่าจะมีโอกาสได้เห็นหรือไม่? ถ้าพบเห็นอีกจะทำอย่างไร?

๓. ขอให้อาจารย์ช่วยพิจารณาและแสดงธรรมด้วย

ตอบ : แสดงธรรมตั้งแต่ข้อที่ ๑ มา ตั้งแต่การดำรงชีวิต ตั้งแต่เราเห็นเวลาผ่านไป สิ่งนี้เป็นโลกียปัญญา ปัญญาคนที่มีคุณธรรมนะ เวลาเราคิดถึงมาตั้งแต่ข้อที่ ๑ ความสุข ความทุกข์ นี่เห็นความสุขของคนอื่น อานาจ เงิน ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต สิ่งนี้มันเป็นธรรม เป็นธรรมเพราะอะไร? เพราะเราใช้ปัญญาใคร่ครวญ ถ้าใช้ปัญญาใคร่ครวญ พอปัญญาใคร่ครวญขึ้นมาสิ่งต่างๆ ชีวิตของเรามันไม่ไปตามโลกไป

ถ้ากรณีนี้มาเทียบกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในราชวัง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีใจปรารถนาที่จะออกบวช แต่พระเจ้าสุทโธทนะก็พยายามหาสิ่งต่างๆ เพื่อจะยึดเหนี่ยวไว้ให้เจ้าชายสิทธัตถะอยู่ในทางโลก นี่ให้นางพอนรำมาพอนรำ กลางคืนพอนรำเต็มไปหมดเลยนะ แต่ก่อนพอนรำ นี่เจ้าชายสิทธัตถะก็ได้มีการเล่นต่างๆ มาทั้งวัน ก็เพลีย ก็นอนหลับไป

ที่นอนหลับไป นางพอนรำพอนของเขายู้อย่างนั้น เวลาพอนเสร็จจนเขาเหนื่อยมากเขาก็นอนหลับอยู่กลางที่เขาพอนรำอยู่ เห็นไหม เจ้าชายสิทธัตถะตื่นขึ้นมาจะมองเห็นนางพอนรำเป็นอสุภะไปหมดเลย เป็นซากศพ หนองขึ้นอืดหมดเลย นี้อยู่ในพุทธประวัติ ในพุทธประวัติเขาก็บอกว่าพุทธประวัติเป็นเรื่องแต่ง มันจะเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อคนนอนอยู่ แล้วอีกคนมองเห็นอีกคนหนึ่งนอนไขไปหมดเลย เห็นเป็นกองอสุภะ เห็นเป็นของเน่าเปื่อยไปหมดเลย มันเป็นไปได้ได้อย่างไร?

นี่เพราะมันเป็นไปไม่ได้ ทางวิทยาศาสตร์ ถ้าสายตาอย่างนั้นมองแสดงว่าสายตาเราผิดปกติ คนนอนหลับอยู่ เห็นเป็นซากศพเป็นของขึ้นอืด มันเป็นไปได้ได้อย่างไร? มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้ด้วยอำนาจจิตนะ อย่างเช่นที่เราตริกในธรรมอยู่อย่างนี้ เราที่ตริกในธรรมของเราอยู่ เวลาจิตมันประหวัดไป จิตมันสมดุลของมัน อาการที่มันเกิดขึ้น มันเป็นไปได้ แต่ความเป็นไปได้แบบนี้ แต่เป็นไปได้ที่ว่าเรายังไม่มีหลักมีเกณฑ์ใด ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ การเห็นอสุภะในการภาวนานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

การเห็นอสุภะเพราะว่ามีสติ มีปัญญาขึ้นมา มีสมาธิ มีสติ มีปัญญาขึ้นมามันจะเป็นอสุภะ ก็รักษาอสุภะได้ เขาพิจารณาไปเขาแก้กามราคะ แต่เวลาเจ้าชายสิทธัตถะยังไม่ได้ออกบวช พวกนางพอนรำเขาแสดงการพอนรำอยู่ แล้วพอเขาหลับไหลไปเห็นเป็นซากศพไปหมดเลย ศาสนายังไม่เกิด ศาสนายังไม่มี มันเอาซากศพมาจากไหน? นี่มันเป็นอสุภะที่ไหน? มีใครจะไปรู้ได้? แต่ทำไมเจ้าชายสิทธัตถะเห็นสภาพเป็นแบบนี้ล่ะ?

เห็นสภาพเป็นแบบนี้เป็นเพราะกรรมมันเกิด กรรมมันเกิดเพราะจิตใจมันหดหู
งใจ จิตใจมันหดหูกับการดำรงชีวิตเพราะปรารถนาอยากจะออกบวชมาก แต่พระเจ้าสุ
ทโธทนะก็พยายามจะรั้งไว้ พระเจ้าสุทโธทนะพยายามจะหาแต่เรื่องของดี ๆ ทางโลกมา
ปรนเปรอ พอปรนเปรอ จิตใจมันคิดแต่อยากจะออก ๆ แต่การเห็นนั้นเขาเรียกกรรมมัน
เกิด กรรมมันเกิดคืออำนาจวาสนาธรรมที่มันเกิดขึ้น พอมันเกิดขึ้นมันเป็นสิ่งที่เราบริหาร
จัดการไม่ได้ไง นี่กรรมมันเกิด เวลาเรานั่งสมาธิไปมันจะมีสิ่งใดที่ผุดขึ้นมาในท่ามกลาง
หัวใจของเรา เรามีความสงสัย นี่เขาเรียกว่ากรรมเกิด ๆ มันไม่ใช่อริยสัง ถ้าอริยสังเกิดมัน
เป็นอีกกรณีหนึ่งเดี๋ยวจะพูดทีหลัง

ฉะนั้น สิ่งที่บอกว่าเวลาเจ้าชายสิทธัตถะอยู่ในราชวัง นางพื่อนรำที่มานอนเกลื่อน
กลาดไปหมด มองเห็นเป็นอสุภะไปหมดเลย นี่ทางวิชาการก็บอกว่าเป็นเรื่องแต่ง เป็น
นิทาน มันไม่ใช่เป็นความจริง นี่มันเป็นนิทานเพราะมันเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าพูดถึงคนที่
เคยปฏิบัติ คนปฏิบัติจะเชื่อเรื่องอย่างนี้ เรื่องอย่างนี้เห็นไหม คนเราตั้งแต่เด็กๆ มีหลาย
คนมากนะที่ถามว่าตอนเด็กๆ จิตมันลง จิตมันเป็นไป มันเป็นเรื่องที่ตอบเป็น
วิทยาศาสตร์ไม่ได้ แล้วเขาก็สงสัยมากกว่าหลวงพ่อกันนี่คืออะไร? นี่คืออะไร?

สิ่งที่ว่าหลวงพ่อกันนี่คืออะไรมันก็เป็นอำนาจวาสนาของจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นได้
สร้างสิ่งใดมานะ อำนาจวาสนามันจะตามมา อย่างเช่นพาทิยะนะ พาทิยะที่บอกว่าเวลาที่
เรือแตกมาเขาได้สร้างบุญญาธิการมานะ ที่ว่าเป็นพระแล้วขึ้นไปพิจารณาอยู่บนยอดเขา
ตัด แล้วถ้าใครได้เป็นพระอรหันต์ให้เหาะลงมา นี่สัญญากัน ๖ หรือ ๗ องค์จำไม่ได้แม่น
เขาสัญญาขึ้นมา เขาทำพระองค์ขึ้นไปบนหน้าผาตัด แล้วก็เกาะบันไดนั้นทิ้งไป แล้วให้
ภาวนา ถ้าใครภาวนาได้ให้เหาะลงมา ถ้าใครภาวนาไม่ได้ให้ตายอยู่บนนั้น

เหาะลงมาอยู่ ๒ องค์หรือ ๓ องค์ นอกนั้นตายหมดเลย นั่งภาวนาจนตาย เขา
เสียดลชะชีวิตหมดนะ แล้วมาเกิดเป็นพาทิยะ เกิดเป็นที่เรือแตก เห็นไหม เรือแตกที่ออก
จากทะเล ว่าจากทะเลเข้ามาฝั่ง พอขึ้นฝั่งมา เพราะคนเรือแตก เรือแตกกลับมา พอขึ้นฝั่ง
มาเขาก็เอาใบไม้ห่ม นั่งห่มใบไม้ ชาวบ้านเขาศรัทธากันมาก พอชาวบ้านเขาศรัทธา เขา
กราบ เขาไหว้ เขากราบ เขาไหว้ ก็หลงตัวเองว่าเป็นพระอรหันต์ จนพระที่ปฏิบัติด้วยกัน
บนหน้าผาตัดนั้นไปเกิดเป็นพรหม เป็นอนาคามี มาเตือนใจ มาเตือนว่าท่านไม่ใช่พระ

อรหันต์ ท่านไม่ใช่พระอรหันต์ คุณต้องศรัทธาพระเจ้าตรัสรู้แล้ว พระเจ้าสมณโคดมให้ไปหาก็ไปขอฟังธรรม พอฟังธรรมทีเดียวเป็นพระอรหันต์เลย

นี่เขาสร้างบุญญาธิการของเขา มา ถ้าจิตของเขามีบุญญาธิการมา สิ่งต่างๆ เขาจะเกิดขึ้นมาได้ เด็กๆ หรือบางคนก่อนที่จะภาวนา จิตใจจะไปพบเห็นสิ่งใดที่มันฝังใจมาก ที่มันแปลกประหลาดมาก ที่มันลึกลับมาก แต่อธิบายไม่ได้ พออธิบายไม่ได้เขาก็แปลกใจว่าทำไมมันเป็นอย่างนั้น? ทำไมมันเป็นแบบนี้? แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่เป็นแล้วขึ้นมา แล้วถ้ามันเป็นโทษ มันเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับเรา นี่เรารู้ได้ แต่สิ่งที่เป็นคุณ ถ้ามันไม่เป็นคุณขึ้นมา เป็นคุณขึ้นมาหมายความว่าเห็นแล้วมันแปลกประหลาดมาก มหัศจรรย์มาก แล้วมีคุณค่ามาก แต่อธิบายไม่ได้

กิลีสนี่ร้ายนัก สิ่งที่เป็นคุณ สิ่งที่เป็นประโยชน์ พอเราอธิบายไม่ได้ก็เลยเบลอลอย แล้วก็ไม่ใช่ใจเลย แล้วพอพูดไปนะ มีคนปฏิบัติเยอะมากนะ ตอนนั้นมาอยู่ ๒ คน เป็นค็อกเตอร์สอนอยู่ศิลปากร เขาเป็น ๒ คนเพื่อนกัน เป็นค็อกเตอร์นะแล้วเขาป่วย พอเขาภาวนาไปเขาป่วย เขาป่วยแล้วเขาเข้าโรงพยาบาลนครปฐมนี้แหละ แล้วเขาบอกว่าพอเขาป่วย เขาหลับตาไปเห็นเป็นพวกจิตวิญญาณเต็มไปหมดเลย เพราะเขาเป็นนักภาวนาด้วย แล้วเขาก็มีความอัศจรรย์ใจมาก แล้วเพื่อนที่เฝ้าเขาอยู่ก็เป็นค็อกเตอร์เหมือนกัน ก็ถามเขาบอกว่า

“ทำไมหยุดหงิด มันมีสิ่งใดที่มันเก็บกดไว้ในใจล่ะ?”

“อู้อู มักรู้ มันเห็น นี่พวกเทวดาก็มา พวกอะไรก็มาเต็มไปหมดเลย”

“แล้วมันเก็บกดทำไมล่ะ?”

“เก็บกดเพราะมันรู้อยู่คนเดียว มันฝัง มันเต็มหัวใจ เหมือนเราเก็บไว้แล้วอกมันจะระเบิด”

แล้วเพื่อนเขาถามว่า “ทำไมเอ็งไม่พูดออกมาล่ะ?”

เขาบอก “พูดไม่ได้หรอก ถ้าพูดออกไปค็อกเตอร์ก็หายหมดนะสิ”

นี่คำว่าดีอกเตอร์คือทางวิชาการไง เขาสอนอยู่มหาวิทยาลัยศิลปากร แล้วเขามาหาเรา เขาบอกว่า เขาว่าเขาเห็นไปหมดเลย เขาเห็นแล้วเขาพูดออกมาไม่ได้ พูดออกมาไม่ได้คือมันอธิบายเป็นทางวิชาการออกมาไม่ได้ แล้วเขาก็เรียนจบถึงดีอกเตอร์ แล้วเขาพูดสิ่งที่เป็นเรื่องนามธรรม สิ่งที่เป็นทางโลก มันเป็นเรื่องจิตวิญญาณเขาพูดไม่ได้นะ

กรณีนี้ เพราะเขาเรียนมาทางโลกแล้วเขาต้องอธิบายได้ แต่เขาไม่มีความสามารถ เขาไม่มีความสามารถเอาสิ่งที่เขาเห็นออกมาอธิบายได้ เพราะเขารู้เรื่องวิชาการทางโลก แต่เขาไม่รู้เรื่องวิชาการทางวิญญูะ ทางกามภพ รูปภพ อรูปภพที่จิตมันเวียนตายเวียนเกิด เขาไม่เข้าใจตรงนี้เขาถึงอธิบายไม่ได้ เขาถึงอึดอันตันใจใจ แล้วถ้าเขาอธิบายออกไป แล้วถ้าเกิดผิดพลาดขึ้นมา ความเชื่อถือในตำแหน่งหน้าที่การงานของเขา แล้วเขาสอนนักเรียนเยอะเยอะเลย แล้วนักเรียนจะเชื่อเขาได้อย่างไรล่ะ? เขาก็หวังถึงอาชีพเขา เขาก็หวังถึงความเชื่อถือของคนอื่น เขาหวังตรงนั้น เขาพูดออกมาไม่ได้เพราะเขาพูดออกมาแล้วมันไม่เคลียร์ใจเห็นไหม

นี่คือความเห็นของคน เพราะคำถามถามว่าสิ่งที่รู้ที่เห็นมันคืออะไร? มันคืออะไร? เราทำความเข้าใจให้เห็นว่าเจ้าชายสิทธัตถะอยู่ในราชวัง เห็นพวกพ่อนรำมันเป็นนุสกุะไปหมดเลย นั่นมันเป็นอะไร? แล้วนี่คนที่มาถามเราเยอะมาก พอเขาไปรู้ไปเห็นสิ่งใดบางคนนะแบบว่าสลบไป ใช้คำว่าสลบไป แต่ทางโลกเขาบอกว่าตายแล้วฟื้น

คนนี่ตายไปนะ หายไปหลายๆ วัน แล้วพอไปเห็นอะไรแปลกๆ นี่มาคุยกับเราเยอะ บางคนพอเวลามันหายไปเลย พอมันหายไปเห็นตัวเองนั่งอยู่บนเสตียง แล้วมันลอยไปนะ ลอยไปเป็นควันไปหมดเลย แล้วสิ่งที่ร่างเหมือนพวกผี มันมีแต่มือพยายามจะเหนี่ยวรั้งไอ้เสตียงอันนั้นไว้ นี่เขาก็นั่งมองมาตลอดนะ แล้วพอเขาฟื้นมาเขาก็มาถามว่า นั่นคืออะไร? เวลาคนตายไปนะ คือคนสลบไป ไปเห็นอะไรต่างๆ นะก็มาถามว่าแล้วนั่นมันคืออะไร? เวลาคนตายก็ต้องตาย แต่คนตายไปแล้วทำไมมันฟื้นล่ะ?

ฉะนั้น ถ้าทางโลกต้องใช้คำว่าสลบ ถ้าบอกว่าตายแล้วฟื้นก็ต้องคุยกันอีกนานเลย มันเป็นไปได้หลวงพ่อก ถ้ามันตายไปแล้ว ไม่มีชีวิตแล้ว มันไม่มีอากาศหายใจ สมอมันก็ตายไปแล้วมันจะฟื้นมาได้ยังไง? มันเป็นไปได้ ทางการแพทย์เป็นไปได้ ทางการแพทย์ตายก็คือตาย ไม่ตายก็คือไม่ตาย แต่ถ้ามันเป็นอำนาจวาสนามันมีเหตุการณ์อย่างนี้ ถ้าเหตุการณ์อย่างนี้เราจะบอกว่ามีคนเป็น มีคนเป็นอย่างนี้แต่เขาอธิบายไม่ได้ แต่

พอเวลาเราเป็น เห็นใหม่ นี่เพราะเราตริกรของเรามาตลอด ตั้งแต่ข้อที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ว่าชีวิตนี้มันมีสุข มีทุกข์ มันมีการเปลี่ยนแปลง เพราะมีการเปลี่ยนแปลง คนเรามันไม่ยึดติด

อย่างเช่นเราบางคนเกิดมาชาตินี้เราก็คือต้องอยู่ของเรา สมบัติของเรา ทุกคนตระหนี่นะ เราก็คือเป็น เราเป็นนะ ตอนบวชใหม่ๆ เราตระหนี่มาก คือทุกอย่างบริหารจะหา มาเองหมด แล้วเวลาไปบวช ตอนบวชนี่เป็นคนจริงใจ ประกาศเลยบอกว่าบวชไม่สึก บวชไม่สึก ทีนี้คนที่เขาจะขอร่วมบุญด้วยนะเขาก็ชื่อมาร่วมบริหาร อยู่ ไม่เป็นสุขเลย ไม่เป็นสุขเลย เพราะของนั้นจะเป็นของเราเอง เรื่องตระหนี่มันมีโดยธรรมชาติ แต่มันจะมีมาก มีน้อย หรือมีแล้วจะแก้ไขได้ไหม? ฉะนั้น พอบริหารคนอื่นเขาเข้ามาด้วย นอนคิด ทั้งวันเลยนะ กว่าจะปลดปมนี้ได้หลายปีเลย นี่พูดถึงว่าเวลาที่จิตใจมันเป็นแบบนั้น

ฉะนั้น เวลาเราตริกรในธรรม เราพิจารณาถึงความเป็นไปของชีวิต ความต่างๆ นี้ คือจิตมันได้ทำงานแล้ว พอจิตมันได้ทำงานแล้วมีอำนาจวาสนาของคนนะ เวลามันเกิด แสง บอกว่าเวลามันเกิดแสงสว่าง ถ้าจิตมันลงมันจะเกิดแสงสว่าง เกิดความรู้สึกรู้ เกิดสิ่งที่ตัวเองรู้ ถ้าแสงสว่างนั้น มันมองสิ่งใดมันมีความสว่างไสวไปหมด แล้วมันเป็นอยู่อย่างนั้นได้หลายวัน

ถ้าเป็นอยู่อย่างนั้นได้หลายวัน เห็นใหม่ หลวงตาท่านพูดอยู่บอกว่าเวลาท่านอยู่ที่หนองผือ อยู่กับหลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่มั่นท่านแสดงธรรมนะจิตท่านรวมลง พอจิตท่านรวมลงนะมันสว่างอยู่ในจิต ๓ วัน ๓ คืน แต่นี่เพราะว่าท่านประพฤติปฏิบัติใช้ใหม่? แล้วท่านพยายามรักษาจิตของท่านใช้ใหม่? แล้วจิตนี้รักษาของมัน มันก็รักษาของมัน อย่างเช่นเราฝึกซ้อมกีฬา เราเก่งไปหมดเลย เราซ้อมได้ทุกอย่างเรียบร้อยหมดเลย แต่เวลาไค้ชมาไค้ชบอกว่าอย่างนี้ผิดๆ ต้องทำอย่างนี้ เทคนิคต้องเป็นอย่างนี้ๆ พอเราฝึกขึ้นไป เราคิดว่าเก่าเออะเลย

ทีนี้หลวงตาท่านพิจารณาของท่าน ท่านภาวนาของท่าน ท่านก็ว่าท่านใช้ปัญญาของท่านถูกต้อง เวลาฟังเทศน์หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นเวลาเทศน์ขึ้นมา พอจิตมันได้ฟังเทศน์หลวงปู่มั่น สิ่งที่เป็นเทคนิค เป็นประสบการณ์ของใจที่มันต้องพัฒนาขึ้น พอฟังเข้า พอจิตมันไปเห็นเข้า มันพัฒนาขึ้น มันตื่นตื่น มันสว่างหมดคนะ ท่านบอกว่าจิตนี้สว่างอยู่ ๓ วัน จิตดับไป ๓ วัน คือดับหมายความว่ามันไม่ออกรับรู้อะไรเลย มันอยู่ของมันอย่างนี้

๑ วัน ๑ คืน อันนั้นเพราะว่าท่านปฏิบัติของท่านมา แต่ของเราเวลามันสว่างนี่มันเป็นไป แล้วมันไม่เป็นอีก มันไม่เป็นอีกเพราะอะไร? มันไม่เป็นอีกเพราะสิ่งที่มันทำมามันเป็น อานาจาสนา ธรรมเกิด ๆ ใจ มันไม่เป็นอริยสังใจ

ฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมามันก็เหมือนบอกอานาจาสนา ถ้าสิ่งที่เป็นอะไร? ถ้าสิ่งที่เป็น มันเป็นเพราะเหตุปัจจัย เหตุปัจจัยที่เราทำของเรา มา เราพิจารณาชีวิตประจำวันมา นี่แล้ว มันก็มีอานาจาสนาอยู่ที่ใจของเรา แล้วมันสมควรกันมันก็เกิดอาการแบบนี้ พอเกิด อาการแบบนี้เราเองกลับตื่นตื่นว่าคนเราต้องนอน ถ้าไม่นอนมันจะตาย ก็ไปเอายานอนหลับมากิน กินเพื่อให้มันได้พักผ่อน มันได้ต่างๆ

กรณีอย่างนี้มันมีอยู่ ๒ ประเด็น ประเด็นหนึ่งถ้าทางการแพทย์ เห็นไหม เวลาคนที่ เป็นจิตเภท นี่จิตมันย่ำคิดย่ำทำงานขาดสติ พอขาดสติไปมันก็เป็นคนที่จิตเภท คือคนที่ จิตผิดปกติ จิตที่ไม่มีการพักผ่อน หลุดไปเลย อันนั้นเป็นกรณีหนึ่ง แต่คนที่มึสติปัญญา เวลามันสว่างใส่นี้ผลของมัน ถ้ามันเป็นคนจิตเภท คำว่าจิตเภทคือว่าคนผิดปกติทางจิต พอผิดปกติทางจิต เวลาจิตเขามีการหลอน เห็นภาพหลอนมันจะคิดว่าตัวเองมันเห็นคุณงามความดี มันจะเป็นของมัน แล้วใครมาบอกจะโกรธมาก แต่ของเรานี้เรามีสติ เรามีสติ ว่าคนเราถ้าจิตมันไม่ได้พักผ่อน จิตมันไม่ได้นอนหลับมันจะอยู่ไม่ได้ เราก็หายานอนหลับมากิน เราก็หาหาหยุดตามาหยุด

นี่เพราะอะไร? เพราะเราเอาความคิดของโลก เอาความคิดทางวิชาการ ทาง การแพทย์มาเปรียบเทียบทางร่างกาย ทางสรีระนี้ แต่เวลาทางธรรมนะเขาวัดค่ากันที่ หัวใจ หัวใจนะ คูณเวลาเข้ามาสามาบัติ ๗ วัน ๗ คืนไม่กินข้าว อยู่ต่างๆ ทำไมอยู่ได้ เวลาครูบาอาจารย์เราอดอาหารนะ อดอาหารแล้วนั่งภาวนา นี่หลวงตาท่านนั่งตลอดรุ่ง แต่หลวงปู่คือ หลวงปู่คือท่านนั่งภาวนาที่หนึ่งหลายวัน หลายคืน ท่านนั่งของท่านได้ อย่างไร?

จิตของคนที่ทำได้ นี่ทำได้อุกฤษฏ์มันมีที่ว่ามึอานาจาสนา เพราะหลวงปู่คือ อภิญญา ๖ หลวงปู่คือรู้ไปหมด รู้เห็นไปหมดเลย แล้วเข้าใจได้ เพราะว่าหลวงปู่มันกับ หลวงปู่คืออยู่ที่ถ้ำเชิงดาว อยู่ต่างๆ นี่ ท่านได้ภาวนามาร่วมกัน คนภาวนาก็เหมือน นักกีฬาที่เล่นมาด้วยกัน ทักษะ เทคนิคมันจะรู้ทันกัน

อันนี้ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาอันนั้นเป็นความจริง เรา จะบอกว่าถ้ามันเป็นอำนาจวาสนา มันเป็นขึ้นมาแล้วเราไม่มีคำอธิบายเรากำลัง แต่ถ้าเป็น ทางโลกมันเป็นไปได้ถ้าจิตมันหลุด จิตมันมีแสงสว่างจนมันหลุดออกไป นั่นมันก็เป็น เรื่องผิดปกติทางจิต ก็ต้องไปหาจิตแพทย์ แต่ถ้าจิตเป็นปกติแต่เราหาคำตอบไม่ได้ เราก็ เกิดวิตกกังวล เราก็มีความรู้สึกนึกคิดในใจมากๆ มันก็ทำให้เครียดได้

ฉะนั้น สิ่งนี้มันเป็นอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาเป็นเรื่องธรรมเกิด ฉะนั้น สิ่ง ที่ ธรรมเกิดแล้วเราก็วางไว้ๆ เพราะมันบอกมา เช่นคนนิสัยดี คนพาล มันก็ออกมาจาก ความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน ทีนี้ถ้าเราจะเอาความคิดขึ้นมา นี่เขาถามว่าสิ่งนี้คืออะไร? สิ่งนี้ มันก็เป็นธรรมเกิดไง สิ่งที่มีมันสว่างขึ้นมา มันสว่าง มันรู้ มันสว่างมันแปลกประหลาด ร่างกายมันแข็งแรง มองอะไรมันสว่างไสวไปหมด นี่พูดถึงสว่างอย่างนี้ละ

เวลาหลวงตาท่านพิจารณาสุภะจนจิตนี้มันปล่อยหมด จิตนี้มหัศจรรย์นัก มัน สว่างไสว มันมองภูเขาเลากาทะลุไปหมด มันเป็นอย่างนั้นได้อย่างไร? เวลาองภูเขาเลา กามันทะลุไปหมดเลย มันไม่มีสิ่งใดขวางไว้ได้เลย อันนั้นจิตที่มีคุณธรรม เห็นไหม นี่ มันสว่างไสว สว่างไสวเกิดจากอะไร? เพราะนี่มันเป็นขั้นของ นี่มันเป็นเรื่องอริยสัจ เรื่อง อนาคามีมรรค เวลาพิจารณาสุภะไป แต่ของเรามันสว่างไสวด้วยคุณสมบัติ มันสว่าง ไสวด้วยคุณสมบัติ แต่หลวงตาบอกว่าจิตนี้มหัศจรรย์นัก มันเป็นได้หลากหลายนัก แต่ ของเราพอมันสว่างนะ จิตนี้เป็นอะไร?

นี่มันสว่างไสวแต่ตัวเองง ตัวเองสงสัย แต่ถ้าคนมีคุณธรรมนะ มันสว่างไสวแล้ว หัวใจไม่สงสัย หัวใจมันรับรู้ หัวใจมันแก้ไข หัวใจมันได้ชำระล้าง มันยังสว่างไสว มันยังมีสติปัญญา มันยังมีสติสัมปชัญญะ มันไปตามคุณธรรม แต่ไอ้สว่างไสว สว่างไสวนี่มัน หลายชั้นนัก อย่างเช่นรวมใหญ่ๆ รวมใหญ่คืออัปนาสมาธิ ถ้ารวมใหญ่นี้เป็นสมาธิ แต่ ถ้าการพิจารณาโดยวิปัสสนา เวลารวมใหญ่ กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส นั่นมันเป็น อีกเรื่องหนึ่งนะ นี่การปฏิบัติมันถึงว่า ถ้าครูบาอาจารย์ท่านมีประสบการณ์ท่านจะ แบ่งแยกตรงนี้ได้

ฉะนั้น ถ้ามว่า

ถาม : แสงสว่างๆ นี่คืออะไร?

ทีนี้คำถาม

ถาม : เหตุประหลาดที่เกิดขึ้นคือผลของการที่โยมพิจารณาธรรมะอยู่เสมอ ถ้าจะเรียกว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิใช้ไหมคะ?

ตอบ : มันก็ใช่ มันใช่แหละ แล้วที่แสงสว่าง ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ส่วนใหญ่แล้วมันจะเป็นสุขวิปัสสโก ถ้าใช้ปัญญาคือสงบไปเฉยๆ ใจเรื่องแสงสว่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยเกิด นี่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิมันสงบลง คือมันมีสติมีสมาธิแล้วมันจะวาง วางแล้วมันมีความร่มเย็นเป็นสุข แต่มันไม่ค่อยสว่าง ใจสว่างๆ ส่วนใหญ่พุทธโธ พุทธโธ ใจพวกสว่างๆ เกิดจากพุทธโธ จะเป็นใจโตวิมุตติ เพราะกำลังของสมาธิมันถึงจะสว่าง แต่ส่วนใหญ่แล้วถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิไม่ค่อยสว่าง แต่ถ้ามันเป็นสว่างขึ้นมาอย่างนี้ได้แสดงว่าอำนาจวาสนา นี่เราพูดถึงอำนาจวาสนาไร แต่ถ้าถามว่า

ถาม : มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิใช้หรือไม่?

ตอบ : มีส่วน ใช้ได้

ถาม : หลังเกิดเหตุการณ์ประหลาดหายไป ต่อมาโยมได้คิดเชื้อโรค

ตอบ : นี่ที่ว่าเป็นเชื้อโรคนี่หนูต่างๆ เวลาทำดีมันก็เป็นดี เวลากรรมมันมาให้ผล เห็นไหม กรรม นี่เวลากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน สิ่งที่มีเหตุการ์ณต่างๆ มันก็มาเตือนเราไง เตือนเราให้เอาเหตุการ์ณนั้นมาเป็นเครื่องดำเนิน ฉะนั้น สิ่งที่เหมาะสม รักษา รักษาแล้วตอนนี้เบลหรืออะไรนี่ก็ต้องแก้ไข

ถาม : สติแทบทำงานไม่ได้เลยเป็นปี

ตอบ : ฝึกหัดขึ้นมา กรรมดีให้ผลดี ถ้ากรรมสิ่งที่เราเคยทำสิ่งผิดพลาดไว้ อย่างไม่มันก็จะให้ผลเหมือนกัน ให้ผลแตกต่างกัน ให้ผลต่างสถานที่ ต่างวาระ ต่างการกระทำ แต่มันก็ให้ผลเหมือนกัน ฉะนั้น สิ่งที่แสงสว่างนั้นมันก็เป็นประสบการณ์ สิ่งที่เจ็บไข้ได้ป่วยจนเบลไปเป็นปีๆ มันก็เป็นการบอก มันเตือนเรา นี่เหรียญมีสองด้านทั้งบวกและลบ ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน เวลาคิดดี ทำดีมันก็เป็นผลดี เวลากรรมมันให้ผลขึ้นมา ทั้งๆ ที่ไม่อยากเป็นมันก็เป็น

ฉะนั้น เวลานั้นสมาธิ ภาวนาไป บางคนภาวนาแล้วจะเป็นปกติไม่ค่อยมีสิ่งใดเลย บางคนภาวนาไปแล้วจะมีอุปสรรคมาก ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วย จะมีอุปสรรคมาตลอดเลย แต่ถ้าทำดีได้ดีก็คือทำดีได้ดีของเรา ฉะนั้น ถ้าทำมาอย่างนี้ นี่คือนี่ที่เราได้ประสบมาในชีวิตนะ แล้วถ้าต่อไปในปัจจุบันนี้คือเรามีสติ มีปัญญาแล้ว สติของเรา เห็นใหม่ ปัญญาของโลกเขาหาทรัพย์สมบัติไว้เพื่อการดำรงชีวิต ปัญญาในพุทธศาสนาคือปัญญารอบรู้ ในกองสังขาร รอบรู้ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

นี่สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง ความคิด ความปรุง ความแต่งเกิดจากจิต ปัญญาที่รอบรู้จิต ปัญญาที่รักษาหัวใจของเรา รักษาจิตของเรา แก้ไขจิตของเรา พอหายสงสัยแล้วจะไม่ถามเรื่องนี้ การถามเรื่องนี้มันเป็นเบสิก เป็นพื้นฐานของจิต จิตของคนเป็นนามธรรม เกิดมาเป็นมนุษย์มันสร้างเวร สร้างกรรมมา เห็นใหม่ อย่างคนที่ว่าสลบๆ ไป คนตายแล้วฟื้นก็มีเยอะ คนตายแล้วไม่ฟื้นเลย ๕๕ เปอร์เซนต์ ๕๕ เปอร์เซนต์ตายก็คือตายเลย แล้วตายแล้วฟื้น นี่เพราะในพระไตรปิฎกก็มี หรือครูบาอาจารย์ที่ประสบมาก็มีที่แบบว่าเวลายมบาลมาเอาคนเป็นไป เอาผิดคน ชื่อเดียวกัน ตอนนี้อะไรเห็นนี่ ใจ เวลาเห็นนี่ เห็นใหม่ ธนาครเวลาทวงหนี้ ชื่อเหมือนกัน นามสกุลเดียวกันเลย แต่คนละคน ทวงหนี้ไปแล้วเขาบอกว่าเขาไม่เคยเป็นหนี้

นี่ก็เหมือนกัน เวลายมบาลมาเอาผิดคนไปเขาก็เอามาคืน สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่าเขาไปแล้ว เขากลับมาเขาจะรู้ของเขา เพราะว่าจะตอบให้มันตายตัวไปสิ่งใด เพราะเวลาเราพูดถึงกรรมเป็นอจินไตย อจินไตย ๔ ถ้ากรรมนะ กรรมตายตัวจะเกิดพระอรหันต์บุคคลไม่ได้ จะเกิดโศคาบัน สกิทาคามี อนาคามี หรือพระอรหันต์ไม่ได้ เพราะเกิดมามีกรรม กรรมต้องให้ผลตายตัว เวลากรรมนี้ให้ผลแน่นอน แต่เวลามันพิจารณาไปแล้ว นี่เวลาสังโยชน์มันขาดไปแล้ว

ดูสิดูเวลาพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์นะ นี่กรรมที่เคยทำร้ายแม่ไว้ตามมาให้โจรมาทูปพระโมคคัลลานะ แต่ก็ทูปได้แต่ร่างกายนี้ ไม่สามารถสะกิดใจของพระโมคคัลลานะได้ เพราะพระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ ฉะนั้น กรรมถึงเป็นอจินไตย กรรมถึงนี้มันให้ผลแน่นอน แต่คำว่าอจินไตยมันเปลี่ยนแปลง มันลึกซึ้ง ลึกลับจนเราไม่สามารถที่จะเอามาพูดเป็นทางโลก เป็นวิทยาศาสตร์ว่ากรรมต้องตายตัวอย่างนั้น กรรมนี้มันแก้ไขได้ แต่แก้ไขด้วยการภาวนา

นี่พูดถึงว่าให้อธิบายใจ นี่เราพยายามจะอธิบายว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมาพยายามจะหาเหตุผลมาแสดง แล้วต่อไปเราก็ต้องทำความดีของเราเป็นอริยสัจ สิ่งนี้เป็นประสบการณ์ของจิต แล้วถ้าจิตมันมีพื้นฐานเรากระทำของเราไปนะ ทำของเราด้วยมัชฌิมาปฏิปทา คือ จิตที่เป็นกลาง ไม่เข้มแข็งจนร่างกายนี้เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่อ่อนแอจนปฏิบัติไม่ได้ แล้วทำของเราไป พอจิตมันสมดุลของมันแล้ว ร่างกายนี้เป็นแค่พื้นฐาน ร่างกายนี้เป็นที่อยู่อาศัยของจิต จิตที่มันพัฒนาแล้วมันจะไม่มากดดวงใจดวงนี้ แล้วถ้าจิตที่มันดีแล้วมันกลับมา กลับมาซักฟอก

ซักฟอก เห็นไหม ธรรมโอสตรรักษาความเจ็บไข้ได้ป่วย รักษาความสึกหรอของร่างกายที่ได้นั่งมาก ที่ได้เดินมาก จิตมันกลับมารักษาความสึกหรอ มันจะภาวนาไปได้ ราบรื่นเลยถ้าจิตมันดีแล้ว แต่ถ้าจิตมันไม่ดีนะ เริ่มต้นจิตก็ไม่ดี จิตไม่ดีคือจิตมันมีความเครียด มีความกดดันตัวมันเอง แล้วนั่งภาวนาไปร่างกายก็แย่ จิตใจก็แย่ มันไม่มีอะไรสมดุลรักษากันเลย ถ้าทำจิตให้เราดีนะ แล้วร่างกายมันสึกหรอเดี๋ยวเรามาแก้ไขกัน เดี่ยวเรามาทำให้มันปกติขึ้นมา มันจะเป็นของมันได้

จบ ตอบได้ข้อหนึ่ง คิดปัญหามานาน

ถาม : ๑๑๕๐. เรื่อง “ประเคน” (เขาถามนะ)

กระผมขอถามว่าผู้หญิงประเคนบาตรพระจะผิดวินัยไหมครับ

ตอบ : ผู้หญิงประเคนบาตรพระไม่ผิด ประเคน องค์กรของประเคน หัตถบาต อยู่ในหัตถบาต ผู้หญิงหรือผู้ชายประเคนเหมือนกันหมด องค์กรของประเคนไม่เลือกหญิงหรือเลือกชาย องค์กรของประเคนนะ การประเคนไม่เลือกหญิงหรือเลือกชาย ผู้หญิงก็ประเคนได้ ผู้ชายก็ประเคนได้ถ้าประเคนถูกต้อง

ฉะนั้น ถามว่า

ถาม : ผู้หญิงประเคนบาตรพระจะผิดวินัยไหมครับ

ตอบ : ไม่ผิด ไม่ผิด ถ้าประเคนนะ แต่ที่นี้ผู้หญิงกับพระมันมีตรงนี้ไง มีเรื่องลับหูลับตา ถ้าผู้หญิงประเคนบาตรพระแล้วไม่ลับตา หมายความว่าพระ ๒ องค์กรขึ้นไป

หรือพระมียู่ ประเคนไม่มีวันผิคลาย ไม่ผิคลาย แต่ถ้ายู่กันตัวต่อตัวลับตา เพราะไม่มีบุคคล
ที่สาม นี่มันไปติดขัดตรงนั้นไง แต่ถ้าถูกต้องนะ ถ้าไม่ลับหูลับตา ผู้หญิงประเคนไม่ผิคลาย

นี่ถามว่า

ถาม : ผู้หญิงประเคนบาตรพระจะผิควินัยหรือไม่?

ตอบ : ไม่ แต่มันจะไปผิคลายอื่น ข้ออื่น ๒ ข้อสิ่งที่ว่าเป็นที่ลับหูลับตา แต่ถ้า
ไม่มีลับหูลับตาไม่ผิคลาย ผู้หญิงก็ประเคนได้ ผู้ชายก็ประเคนได้ เพราะองค์ประเคนมี ถ้า
ผู้ชายรับด้วยมือ ถ้าผู้หญิงรับด้วยสิ่งที่เนื่องด้วยกาย เนื่องด้วยกายคือใช้ผ้ารับ นี่คือ
องค์ประเคนไง ประเคนเพราะผู้หญิงต้องรับสิ่งที่เนื่องด้วยกาย แต่ถ้าเป็นผู้ชายรับได้เลย

ฉะนั้น สิ่งที่ถามว่า

ถาม : ผู้หญิงประเคนบาตรพระผิคลายหรือไม่?

ตอบ : ไม่ผิคลาย แต่ถ้ามันจะผิคลายมันไปผิคลายอื่น ถ้ามันข้ออื่น ถ้าไม่ลับหูลับตาไม่
มีสิ่งใดไม่มีอะไรผิคลาย เพราะสิ่งนี้เป็นประโยชน์

ฉะนั้น

ถาม : ผู้หญิงประเคนบาตรพระผิคลายไหม?

ตอบ : ไอ้ที่ถามมานี้มันแปลกๆ อยู่ ฉะนั้น ตอบเท่านี้ เพราะว่าตอบมาก
เกินไป อธิบายมากเกินไป โยมจะงง เอวัง